

Til:

Rovviltnemnda i region 5
v/ Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no

Fra:

NOAH – for dyrs rettigheter
Dronningens gate 13
0152 Oslo
register@dyrsrettigheter.no

Sak: 5/24

Dato: 30.05.2024

Klage på vedtak om kvote og område for lisensfelling av jerv i region 5/Hedmark i 2024-2025

NOAH – for dyrs rettigheter påklager med dette vedtak om kvote og område for lisensfelling av jerv i region 5/Hedmark i 2024-2025. Rovviltnemnda har vedtatt en kvote for lisensfelling av 35 jerv, hvorav maksimalt 22 tisper, i 2024-2025. Av denne kvoten kan det felles 10 jerver, hvorav maksimalt 6 hunddyr innenfor forvaltningsområdet for jerv. Vi ber om at vår klage tas til følge og at det ikke tillates lisensfelling av 35 jerv i region 5 i 2024-2025, fordi vilkårene for å tillate felling ikke er oppfylt i denne saken. NOAH ber om at rovviltnemndas vedtak gis oppsettende virkning inntil saken er avgjort ved klagebehandling hos Klima- og miljødepartementet.

Innledning

NOAH er svært kritisk til vedtaket, og håper rovviltnemnda tar inn over seg ansvaret for å sikre levedyktige bestander av jerv i Norge. Det er svært alarmerende at rovviltnemnda har vedtatt en kvote som er høyere enn anbefalt av sekretariatet, og samtidig tillater lisensjakt innenfor forvaltningsområdet for jerv. NOAH anser vedtaket som ugyldig siden en faglig vurdering opp mot naturmangfoldloven (nml.) ikke er lagt til grunn for endring av kvoten og lisensfellingsområdet. NOAH mener også at nml. § 18 c ikke er oppfylt og dermed ikke kan brukes som rettslig grunnlag for lisensjakt i blå sone.

Jerv er kategorisert som sterkt truet på den norske rødlista. I 2023 ble det registrert kun 64 jervekull i Norge. Dette er et katastrofalt lite antall for å sikre bestandens overlevelse, og bør

medføre at det ikke under noen omstendigheter tillates lisensfelling av jerv. Selv om det nasjonale bestandsmålet er oppfylt, påpeker NOAH at dette er satt altfor lavt, spesielt med tanke på Norges forpliktelse til å ta vare på arten, samt det faktum at bestandsmålet verken er basert på forskning eller i utgangspunktet var ment å være maksimumsmål.

NOAH understreker at jerv er en norsk ansvarsart, ettersom en stor del av den europeiske jervebestanden lever i Norge (mellom 25-50 %). Det er skammelig at det er slik norske myndigheter behandler truede dyr, og ikke minst en norsk ansvarsart. Verden står midt i en naturkrise, og Norge undertegnet nylig en naturavtale som er tydelig på at alle land må stanse aktiviteter som fører til risiko for at ville dyr blir utryddet. I Norge er den rådende politikken overfor rovdyr nettopp en slik faktor.

Forskning viser dessuten at skyting av rovdyr ikke er det mest effektive for å forebygge skader på beitedyr. Dette kommer av at det alltid vil vandre nye individer av samme art til de samme områdene. Man gjør ikke områdene mindre attraktivt for nye dyr ved å felle enkeltindivider av rovdyr, og resultatet blir rutinemessig skyting av truede rovdyr som egentlig skal være fredet. Hovedkonklusjonen fra studier om hvordan redusere konflikt mellom beitedyr og rovdyr er derimot at man legger vekt på ikke-letale forebyggende tiltak. NOAH minner også om at Norge er forpliktet etter Bernkonvensjonen til å finne andre løsninger enn skyting.

NOAHs vurdering

1. Vilkåret om bestandens overlevelse er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldloven (nml.) § 18 kan vedtak om felling kun treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. NOAH kan ikke se hvordan rovviltneemnda kan forsvare felling av en art som er kategorisert som sterkt truet i Norge, og sårbar i andre deler av Skandinavia. Denne lisensfelling kan bidra til å redusere bestandens overlevelse på kort og lang sikt. I en presset og liten bestand som jervebestanden i Norge, vil ethvert uttak kunne ha store konsekvenser for arten som helhet. Det er fullstendig uforsvarlig å gi tillatelse til å skyte så mange dyr. Som sterkt truet art på norsk rødliste, skal jerven både etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven ivaretas og sikres levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I tillegg er jerven en norsk ansvarsart, hvilket betyr at vi har et internasjonalt ansvar for å ta vare på den.

Ifølge Rovdata ble det påvist kun 64 jervekull i Norge i 2023. Det nasjonale bestandsestimater anslår at bestanden ligger på omkring 350 voksendyr (usikkerhetsintervall: 291-456).¹ Bestanden

¹ <https://rovdata.no/Jerv/Bestandsstatus.aspx>.

er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste, og det er utfordringer med den genetiske levedyktigheten til jervebestanden i Skandinavia.² Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen viser at myndighetene ikke har lyktes i å etablere et godt samarbeid om forvaltning av jerv på tvers av regiongrensene. I region 5 har rovviltnemnda ved forrige revisjon av forvaltningsplanen redusert det rovviltprioriterte området betraktelig, i strid med Miljødirektoratets faglige uttalelse til planen den 28.06.2022 (ref: 2020/14901). Dette medførte at «korridoren» som tidligere bidro til å binde sammen forvaltningsområdene for jerv i Sør-Norge, nå er tatt vekk. Miljødirektoratet mente at «(...) det er overordnede hensyn, som tilsier at det bør opprettholdes en forbindelse/korridor mellom jerveområdene i Oppland/Møre og Romsdal og den større østlige bestanden av jerv. Ansvar for en slik forbindelse må bæres av nemndene i region 3, 5 og 6 i fellesskap. Men i praksis er det forvaltningsplandokumentene i region 5 og/eller region 6, som må sikre at den sørvestnorske bestanden opprettholder en forbindelse østover.» Dette er svært alvorlig, og bør medføre at det ikke tillates lisensjakt på jerv i regionen. Ved å skyte alle rovdyr som vandrer utenfor sonen, gis det ikke rom for vandring, noe rovdyr er helt avhengig av for å overleve. Generelt må rovdyr tillates å vandre nettopp fordi det er den eneste måten å tilføre nye gener og sørge for at det er mulighet for enslige foreldre å danne nye par.

Føre-var-prinsippet:

Det finnes ikke noen forvaltningsplan om langsiktig overlevelse av jervebestanden i Norge, eller noen plan for hvordan bestanden skal fås ut av statusen som sterkt truet på rødlista. I lys av de relaterte usikkerhetene med hensyn til hvordan levedyktigheten av bestanden skal sikres på lang sikt er kravet til kunnskapsgrunnlaget henholdsvis større (jf. § 8 nml.) enn det ville være hvis det var en slik plan vedtatt. Derfor har rovviltnemnda også en større plikt til å vise hvordan den langsiktige overlevelsen sikres ved andre tiltak. NOAH mener at rovviltnemnda ikke har synliggjort noen tiltak som skal sikre at felling ikke medfører fare for overlevelse og levedyktighet av jervebestanden i Norge. Bestandsmålet for jerv er altfor lavt til at jervene skal fylle sin naturlige plass og økologiske rolle i naturen.

Det foreligger heller ingen vurdering av konsekvenser av kontinuerlige skadefellingstillatelser og høye lisensfellingkvoter på jerv i vedtaket. Uten bevis konkluderer rovviltnemnda med at felling ikke vil true bestandens overlevelse. Dette oppfyller ikke kravet i § 8 i nml. om kunnskapsgrunnlaget til offentlige beslutninger. Siden det foreligger en risiko for alvorlig og irreversibel skade på naturmangfoldet, bør føre-var-prinsippet komme til anvendelse i denne saken.

---

² Riksrevisjonens undersøkelse av rovviltforvaltningen. Dokument 3:13 (2018-2019).

NOAH mener at en lisensfellingskvote på 35 jerver vil true bestandens overlevelse. Dette betyr at et av vilkårene for å tillate lisensfelling ikke er oppfylt, jf. nml. §§ 9 og 18.

2. Vilåret om skade er ikke oppfylt

NOAH mener at den vedtatte kvoten er uforholdsmessig høy, og at det ikke finnes noe juridisk grunnlag for å åpne for lisensfelling av jerv av et slikt omfang, jf. nml. § 18 bokstav b. Ifølge informasjonen i saksframlegget har omfanget av tap av sau til jerv vist en nedgang over en lengre periode. Når det gjelder tamrein viser nemnda kun til antall erstattede tamrein, og ikke reelt tapstall. NOAH mener at skadeomfanget i regionen ikke er av en slik størrelse eller alvorlighet som gir grunnlag til å skyte 35 jerv.

I den forbindelse henviser NOAH til Revised Resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention, vedtatt av den Stående Komiteen den 2. desember 2011 hvor det lyder i henhold til anvendelse og fortolkning av artikkel 9 første ledd bokstav b (som tilsvarer nml. § 18 første ledd bokstav b): «(...) *The exceptions should be proportional to the damage suffered (...)*». På lignende måte har Lovavdelingen uttalt at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje*» (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH mener at dette minstekravet ikke er oppfylt i vedtaket.

NOAH kan ikke se at rovviltnemnda har gitt begrunnelse eller vist bevis om at skade forårsaket av jerv i regionen eller skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad at nml. § 18 første ledd bokstav b kan anses å være oppfylt.

3. Vilåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt

Ifølge naturmangfoldlovens § 18 er det adgang til felling av rovdyr kun dersom vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, er oppfylt. Det finnes mange alternativer til nedskyting av jerv, men disse er ikke tilstrekkelig forsøk av rovviltnemnda, hvilket betyr at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt, jf. nml. § 18 og Bernkonvensjonen artikkel 9.

Sekretariatet har kun vurdert tidlig nedsanking som et effektivt skadeforebyggende tiltak. Det er ikke vurdert andre løsninger og om disse kan forebygge skade effektivt. Rovviltnemnda har heller ikke forklart hvorfor andre ikke-letale tiltak ikke er tilfredsstillende. Det er opp til nemnda å foreslå og beskrive slike løsninger, men det er ikke blitt gjort i denne saken. Vedtaket oppfyller

dermed ikke kravet om prioritering av andre løsninger uttalt på side 7 i vedlegg til Revised resolution No. 2 (1993) on the scope of Articles 8 and 9 of the Bern Convention: «*The competent national authority should choose, among possible alternatives, the most appropriate one that will have the least adverse effects on the species while solving the problem. The reasoning of the choice should be objective and verifiable.*»

Det finnes en rekke tiltak som har bevist langt større effekt enn å ta livet av rovdyr for å beskytte beitedyr. Det beste tiltaket er å skille rovdyr og beitedyr i tid og rom. Det bør også vurderes å flytte sau og tamrein til områder der det er mindre sannsynlighet for konflikt mellom beitedyr og rovdyr. Det er også mulig å gjennomføre tiltak slik at beitedyr ikke slippes ut i rovdyrområder overhodet. Det finnes også tilskudd til sauehold som velger å holde dyrene hjemme i beitesesongen. I tillegg finnes rovviltsikre gjerder, droner, vokterhund og flaggliner, som alle er forebyggende tiltak som har vist seg å være effektivt i andre land.

Det er bevis fra en rekke forskningsstudier at lokale forhold, ikke antallet rovdyr, spiller en nøkkelrolle for å redusere omfanget av tap av husdyr til rovdyr.³ En av hovedkonklusjonene fra studier om hvordan redusere rovdyr- og husdyrkonflikter er at det bør legges mer vekt på ikke-letale forebyggende tiltak.^{4 5}

Ikke-selektiv felling av rovdyr har kun kortsiktig effekt og er ikke effektivt med hensikt å forhindre ytterligere angrep. Dette er på grunn av at det vandrer inn andre individer av den samme arten i området. En undersøkelse gjennomført i Spania kom til at felling av ulv er kontraproduktiv fra et skadehåndterings- og bevaringsperspektiv.⁶ Studien anbefalte å sette fokus på bedre dyreholdpraksis (ubeskyttet husdyr er mer utsatt for predasjon). Studien baserte seg på flere nye vitenskapelige publikasjoner og konkluderte med at felling av bestander av store rovdyr er uberettiget av vitenskapelige grunner. Felling undertrykker visse egenskaper i rovdyr og endrer dermed rovdyrenes rolle i økosystemet. Forskerne påpekte dessuten at gjennomføring og utfall av forvaltningstiltak rettet mot store rovdyr bør vurderes av *etiske* grunner. Det er på høy tid at rovviltneemnda oppdaterer seg på nyere forskning innen dette feltet, hvorav resultatene helt klart peker på at felling av truede rovdyr ikke er effektivt for å hindre skade på husdyr.

---

³ Rigg, R., Find'ò, S., Wechselberger, M., Gorman, M. L., Sillero-Zubiri, C., & Macdonald, D. W. (2011). Mitigating carnivore–livestock conflict in Europe: lessons from Slovakia. *Oryx*, 45(2), 272-280.

⁴ Karlsson, J., & Johansson, Ö. (2010). Predictability of repeated carnivore attacks on livestock favours reactive use of mitigation measures. *Journal of Applied Ecology*, 47(1), 166-171.

⁵ Treves, Adrian., Krofel, Miha., & McManus, Jeannine. Predator control should not be a shot in the dark. *Front Ecol Environ* 2016; 14(7): 380– 388, doi:10.1002/fee.1312.

⁶ Fernández-Gil, A., Naves, J., Ordiz, A., Quevedo, M., Revilla, E., & Delibes, M. (2016). Conflict misleads large carnivore management and conservation: brown bears and wolves in Spain. *PLoS ONE*, 11(3), e0151541., s 10.

NOAH mener det finnes alternative tiltak som er langt mer effektive enn lisensfelling for å hindre skade på beitedyr. Rovviltnemnda har ikke gitt noen objektiv eller verifiserbar begrunnelse for hvorfor felling er den eneste tilfredsstillende løsningen, og har ikke tilstrekkelig drøftet eventuelle andre løsninger. NOAH mener derfor at vilkåret om å finne andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt i denne saken, jf. nml. § 18 andre ledd og Bernkonvensjonens artikkel 9.

4. Vilkåret for lisensfelling innenfor forvaltningsområdet er ikke oppfylt

NOAH vil uttrykke stor bekymring over manglende kompetanse hos rovviltnemnda i region 5 – nemnda har vist uvitenhet om regelverket om lisensfelling av jerv ved å fatte dette vedtaket. Det skal mye til for at man har adgang til å skyte en sterkt truet ansvarsart – som er strengt beskyttet etter loven og Bernkonvensjonen – innenfor forvaltningsområdet. Klima- og miljødepartementet har uttalt i Prop 63 L (2016-2017) s. 55-56 at «Når det gjelder hensynet til naturmangfold, er dette markert som en svært viktig offentlig interesse, gjennom beskyttelsen i Grunnloven § 112. Dette taler for at det skal mye til for å tillate felling etter dette alternativet i § 18. Spesielt gjelder det innenfor ulvesonen, der terskelen for felling skal være høy.» I rovviltnemndas vedtak er det gitt et svært vagt grunnlag for å tillate felling innenfor forvaltningsområdet. Nemnda viser til at nml. 18 c kan brukes som rettslig grunnlag for lisensjakt innenfor sonen siden bestandsmålet er oppfylt.

Det er ikke henvisning til noe datagrunnlag verken i saksframlegget eller i rovviltnemndas vedtak, selv om bevisbyrden for adgang til å anvende § 18 første ledd bokstav c ligger hos myndigheten som påberope seg unntaket. Det er i vedtaket verken blitt synliggjort eller tatt hensyn til flertallet i Norge som vil ha store rovdyr, tatt i betraktning også Grunnlovens § 112 som grunnlovsfester enhvers rett til mangfoldig natur i Norge som må ivaretas på lang sikt slik at kommende slekter også kan oppleve en mangfoldig natur. For de som er bekymret for og opptatt av naturmangfold vil felling av et stort antall jerv oppleves som en stor byrde. Dette er ikke vurdert i rovviltnemndas vedtak. Det er ikke nevnt noen hensyn i vedtaket som samlet sett utgjør offentlige interesser av vesentlig betydning.

NOAH mener at rovviltnemnda har gjort en feiltolkning av «offentlige interesser av vesentlig betydning», og at det i stedet må vises hvordan lisensfelling er berettiget ut ifra offentlige interesser av vesentlig betydning utover det som man normalt kan forvente fra tilstedeværelsen av jerv innenfor jervesonen. Det er ikke i samsvar med Bernkonvensjonens formål og bestemmelser å tillate skyting av strengt beskyttede jerv ut ifra generelle ulemper og

ubehageligheter som mennesker kan oppleve fra tilstedeværelsen av jerv. Dette bør spesielt gjøre seg gjeldende for den rovviltprioriterte sonen hvor Stortinget allerede har tatt en beslutning om at det skal iverksettes tiltak for å tilpasse seg tilstedeværelsen av rovdyr.

Ifølge den geografisk differensierte forvaltningen skal terskelen for skyting av jerv i forvaltningsområdet vær høy, tatt også i betraktning at «*loven oppstiller et visst minstekrav til skadens alvorlighetsgrad og omfang, før uttak kan skje*» (Lovavdelingens uttalelse den 15.12.2016, s 5). NOAH viser til sekretariatets vurdering i saksframlegget: «*Sett over tid er imidlertid omfanget av skader svært begrenset. Etter sekretariatet vurdering er ikke skadevilkåret oppfylt for å tillate lisensfelling innenfor forvaltningsområdet for jerv.*» Rovviltnemnda har likevel i sitt vedtak viket fra sekretariatets forslag og begrunnet dette med at bestandsmålet for jerv er «overopplyt». NOAH vil minne rovviltnemnda om at naturmangfoldloven ikke åpner for unntak fra den strenge beskyttelsen av jerv kun ut ifra bestandsregulering. Vi henviser her til Lovavdelingens uttalelse den 15. desember 2016 hvor Lovavdelingen konkluderer med at «*Bernkonvensjonen tillater imidlertid ikke at en styrer etter et bestandsmål uavhengig av konvensjonens vilkår for felling*» (s 7).

Det er oppsiktsvekkende at rovviltnemnda i region 5 gang på gang begrunner lisensfelling av jerv med bestandsmål, og ser bort i fra lovens krav til lisensfelling som gjelder både utenfor og innenfor forvaltningsområder for jerv. Bruk av unntakene i den hensikt å drive forvaltningsmessige inngrep for å motvirke vekst i eller utbredelse av jervebestanden slik at de forblir i en sterkt truet status, er utelukket for jerv som er oppført i vedlegg II av Bernkonvensjonen. Tvert imot anmoder Anbefaling nr. 163 (2012) fra den Stående Komitéen om å ønske vekst i bestanden velkommen: «*In that context, welcome the natural expansion of large carnivores' populations, especially where this may help a population to reach a satisfactory conservation status and/or improve its genetic variability.*»⁷

NOAH er dessuten mot å åpne for lisensfelling av jerv i blå sone siden det er mulig å bruke andre tilfredsstillende løsninger for å forebygge tap av beitedyr til jerv også der, f. eks inngjerding, bruk av vokterhund og tidlig nedsanking. Det er ikke redegjort for hvordan dette vilkåret er oppfylt for å tillate lisensfelling av jerv i disse områdene.

---

⁷ Recommendation No. 163 (2012) of the Standing Committee (30.11.2012) on the management of expanding populations of large carnivores in Europe. Tilgjengelig på: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?p=&id=2010757&Site=&BackColorInternet=B9BDEE&BackColorIntranet=FFCD4F&BackColorLogged=FFC679&direct=true>.

De hensynene som rovviltnemnda har anvendt til å begrunne felling innenfor jervesonen, gjør seg ikke gjeldende i en slik grad at de kan gi grunnlag til å anvende unntaksbestemmelsen i § 18 første ledd bokstav c. Bevisbyrden for adgang til å anvende § 18 første ledd bokstav c, ligger hos myndigheten som vil påberope seg unntaket. Dette beviskravet er heller ikke oppfylt, jf. forvaltningsloven §§ 17 og 25.

Konklusjon

NOAH konkluderer med at vedtaket utgjør uforsvarlig forvaltning av jerv, og strider med nasjonal og internasjonal lov – §§ 5, 8, 9 og 18 andre ledd i nml., Grunnlovens § 112 og artikkel 2 og 9 i Bernkonvensjonen. I tillegg strider vedtaket med mål 4 i den nye naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket) som ble vedtatt i desember 2022.

NOAH ber om at vår klage tas til følge og at det ikke tillates lisensfelling av 35 jerv i region 5 i 2024-2025. Vi ber om at vedtaket erklæres ugyldig på grunn av at vilkårene for å tillate lisensjakt ikke er oppfylt.

Med vennlig hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter v/
Henriette Løkken Diesen (biolog)